STANOVISKO GENERÁLNEHO ADVOKÁTA NIILO JÄÄSKINEN prednesené 22. septembra 2010 [1]

I – Úvod

1. V tomto prejudiciálnom konaní sa má Súdny dvor vyjadriť k výkladu nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 [2], nazývaného tiež „nariadenie Brusel IIa".

2. Tento návrh bol podaný v rámci konania o odvolaní podanom na Supreme Court (Írsko) J. McB., otcom troch detí [3], proti rozhodnutiu High Court (Írsko) z 28. apríla 2010 z dôvodu, že tento súd zamietol jeho návrh na vydanie rozhodnutia alebo iného dokladu o tom, že premiestnenie detí L. E., ich matkou, do Spojeného kráľovstva v júli 2009 bolo neoprávnené podľa článku 2 bod 11 nariadenia č. 2201/2003 a že otec detí bol ku dňu tohto premiestnenia nositeľom opatrovníckeho práva. J. McB. nie je a ani nikdy nebol manželom L. E. Neexistuje žiadne súdne rozhodnutie, ktorým by mu bolo podľa nariadenia č. 2201/2003 priznané opatrovnícke právo k ich spoločným deťom.

3. Írske súdy prejednávajú túto otázku z dôvodu, že anglický súd, na ktorý sa otec obrátil, aby sa domáhal návratu detí [High Court of Justice (England & Wales), Family Division (Spojené kráľovstvo)] v súlade s článkom 15 Haagskeho dohovoru z 25. októbra 1980 o občianskoprávnych aspektoch medzinárodných únosov detí [4], požiadal otca, aby predložil rozhodnutie, ktoré vydali orgány štátu obvyklého pobytu detí, t. j. Írska, o tom, že premiestnenie bolo neoprávnené.

4. Podľa írskeho práva sa biologickému otcovi detí nepriznáva zo zákona opatrovnícke právo, ale môže ho nadobudnúť na základe súdneho rozhodnutia. Skutočnosť, že rodičia, ktorí nie sú manželmi, žili v spoločnej domácnosti a otec sa aktívne podieľal na výchove dieťaťa, tak ako to je v tomto prípade, sama osebe neznamená, že otcovi sa také

1 — Jazyk prednesu: francúzština.

2 — Ú. v. EÚ L 338, s. 1; Mim. vyd. 19/006, s. 243.

3 — Právny zástupca J. McB. v priebehu pojednávania uviedol, že J. McB. je uvedený ako otec v rodnom liste prvého dieťaťa, avšak neuvádza sa v rodných listoch ďalších dvoch spoločných detí J. McB. a L. E. Domnievam sa však, že otcovstvo troch detí účastníci konania nespochybňujú.

4 — Ďalej len „Haagsky dohovor z roku 1980".

právo priznáva. Účelom prejudiciálnej otázky je zistiť, či nariadenie č. 2201/2003, prípadne vykladané v súlade s článkom 7 Charty základných práv Európskej únie [5], bráni tomu, aby írska právna úprava podmienila nadobudnutie opatrovníckeho práva biologickým otcom takým rozhodnutím.

II – Právny rámec

A – *Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd*

5. Článok 8 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd [6] (ďalej len „EDĽP“) stanovuje:

„Právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života

1. Každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie.

2. Štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať okrem prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných.“

B – *Haagsky dohovor z roku 1980*

6. Článok 1 Haagskeho dohovoru z roku 1980 stanovuje:

„Cieľom tohto dohovoru je:

a) zabezpečiť okamžitý návrat detí, ktoré boli neoprávnene premiestnené do niektorého zmluvného štátu alebo sú v ňom zadržiavané, a

b) zabezpečiť, aby opatrovnícke práva a práva styku podľa právneho poriadku jedného zmluvného štátu sa účinne dodržiavali v ostatných zmluvných štátoch.“

5 — Charta vyhlásená v Nice 7. decembra 2000 (Ú. v. ES C 364, s. 1) bola zmenená a doplnená a stala sa právne záväznou prijatím Lisabonskej zmluvy (Ú. v. EÚ C 303, 2007, s. 1), ďalej len „charta“.

6 — Podpísaný v Ríme 4. novembra 1950.

7. Článok 3 Haagskeho dohovoru z roku 1980 stanovuje:

„Premiestnenie alebo zadržanie dieťaťa sa považuje za neoprávnené, ak:

a) je porušením opatrovníckeho práva, ktoré nadobudla osoba, inštitúcia alebo iná právnická osoba buď spoločne, alebo samostatne podľa právneho poriadku štátu, na ktorého území malo dieťa svoj obvyklý pobyt bezprostredne pred premiestnením alebo zadržaním, a

b) v čase jeho premiestnenia alebo zadržania sa toto právo aj skutočne vykonávalo buď spoločne, alebo samostatne, alebo by sa takto vykonávalo, ak by nedošlo k premiestneniu či zadržaniu.

Opatrovnícke právo uvedené v písmene a) možno nadobudnúť najmä priamo zo zákona alebo na základe rozhodnutia súdu alebo správneho orgánu, alebo na základe dohody platnej podľa právneho poriadku tohto štátu.“

8. Článok 4 Haagskeho dohovoru z roku 1980 uvádza:

„Dohovor sa použije na dieťa, ktoré malo obvyklý pobyt na území zmluvného štátu bezprostredne pred porušením opatrovníckeho práva alebo práva styku. Použitie dohovoru sa skončí, keď dieťa dosiahne vek 16 rokov.“

9. Podľa článku 5 Haagskeho dohovoru z roku 1980:

„Na účely tohto dohovoru:

a) ‚opatrovnícke právo‘ zahŕňa práva týkajúce sa starostlivosti o osobu dieťaťa a najmä právo určiť miesto jeho pobytu;

b) ‚právo styku‘ zahŕňa právo odviesť dieťa na obmedzený čas na iné miesto, ako je miesto jeho obvyklého pobytu.“

10. Kapitola III uvedeného dohovoru sa týka návratu detí a jej článok 8 ods. 1 stanovuje:

„Osoba, inštitúcia alebo iná právnická osoba, ktorá tvrdí, že dieťa bolo premiestnené alebo zadržané v rozpore s opatrovníckym právom, sa môže obrátiť so žiadosťou na ústredný orgán štátu obvyklého pobytu dieťaťa alebo na ústredný orgán iného zmluvného štátu o pomoc pri zabezpečení návratu dieťaťa.“

11. Článok 15 toho istého dohovoru stanovuje:

„Súdne alebo správne orgány zmluvného štátu môžu pred vydaním rozhodnutia vo veci návratu dieťa požiadať, aby žiadateľ zabezpečil od orgánu štátu obvyklého pobytu dieťaťa rozhodnutie alebo iný doklad o tom, že premiestnenie alebo zadržanie bolo neoprávnené podľa článku 3 dohovoru, ak takéto rozhodnutie či doklad možno v tomto štáte získať. Ústredné orgány zmluvných štátov poskytnú žiadateľovi pomoc v potrebnom rozsahu na zabezpečenie takého rozhodnutia alebo dokladu."

C – *Zmluvy*

12. Článok 6 ZEÚ stanovuje:

„1. Únia uznáva práva, slobody a zásady uvedené v Charte základných práv Európskej únie zo 7. decembra 2000 upravenej 12. decembra 2007 v Štrasburgu, ktorá má rovnakú právnu silu ako zmluvy.

Ustanovenia charty žiadnym spôsobom nerozširujú právomoci Únie vymedzené v zmluvách.

Práva, slobody a zásady v charte sa vykladajú v súlade so všeobecnými ustanoveniami hlavy VII charty, ktorými sa upravuje jej výklad a uplatňovanie a pri riadnom zohľadnení vysvetliviek, na ktoré sa v charte odkazuje a ktoré označujú zdroje týchto ustanovení.

…

3. Základné práva tak, ako sú zaručené Európskym dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd a ako vyplývajú z ústavných tradícií spoločných pre členské štáty, predstavujú všeobecné zásady práva Únie."

13. Článok 4 ZFEÚ stanovuje:

„1. Únia vykonáva spoločne právomoc s členskými štátmi vtedy, keď na ňu zmluvy prenášajú právomoc, ktorá sa nevzťahuje na oblasti uvedené v článkoch 3 a 6.

2. Spoločné právomoci Únie a členských štátov sa uplatňujú v týchto hlavných oblastiach:

…

j) priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti“.

c) zlučiteľnosti kolíznych noriem a noriem určujúcich právomoc uplatniteľných v členských štátoch;

14. Článok 81 ZFEÚ stanovuje:

…

e) účinného prístupu k spravodlivosti“.

„1. Únia rozvíja justičnú spoluprácu v občianskych veciach, ktoré majú cezhraničné dôsledky, na základe zásady vzájomného uznávania súdnych a mimosúdnych rozhodnutí. Takáto spolupráca môže zahŕňať prijatie opatrení na aproximáciu zákonov a iných právnych predpisov členských štátov.

15. Protokol (č. 30) o uplatňovaní Charty základných práv Európskej únie na Poľsko a Spojené kráľovstvo vo svojom článku 1 stanovuje:

2. Na účely odseku 1 Európsky parlament a Rada v súlade s riadnym legislatívnym postupom prijmú, najmä ak je to nevyhnutné pre riadne fungovanie vnútorného trhu, opatrenia zamerané na zabezpečenie:

„1. Chartou sa nerozširuje možnosť Súdneho dvora Európskej únie, ani iného súdu či súdneho orgánu Poľska alebo Spojeného kráľovstva, aby určil, či sú zákony, iné právne predpisy či administratívne ustanovenia, postupy alebo konanie Poľska alebo Spojeného kráľovstva v súlade so základnými právami, slobodami a zásadami, ktoré opätovne potvrdzuje.

a) vzájomného uznávania a výkonu súdnych a mimosúdnych rozhodnutí medzi členskými štátmi;

2. Predovšetkým, a aby sa vyhlo akýmkoľvek pochybnostiam, žiadne ustanovenie hlavy IV charty nevytvára práva, ktorých je možné sa súdne domáhať, uplatniteľné v Poľsku alebo Spojenom kráľovstve okrem prípadov, keď sú tieto práva ustanovené vo vnútroštátnych právnych predpisoch Poľska alebo Spojeného kráľovstva.“

…

D – *Charta základných práv Európskej únie*

16. Článok 7 charty stanovuje:

„Každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a komunikácie.“

17. Článok 24 ods. 3 charty stanovuje:

„3. Každé dieťa má právo na pravidelné udržiavanie osobných vzťahov a priamych stykov s obidvoma svojimi rodičmi, ak to nie je v rozpore s jeho záujmom.“

18. Hlava VII charty obsahuje všeobecné ustanovenia upravujúce výklad a uplatňovanie charty. Článok 51 s názvom „Rozsah pôsobnosti“ stanovuje:

„1. Ustanovenia tejto charty sú pri dodržaní zásady subsidiarity určené pre inštitúcie, orgány, úrady a agentúry Únie, a tiež pre členské štáty výlučne vtedy, ak vykonávajú právo Únie. V dôsledku toho rešpektujú práva, dodržiavajú zásady a podporujú ich uplatňovanie v súlade so svojimi príslušnými právomocami a pri zachovaní obmedzení právomocí Únie, ktoré boli na ňu prenesené zmluvami.

2. Táto charta nerozširuje rozsah pôsobnosti práva Únie nad rámec právomocí Únie, ani nezakladá žiadnu novú právomoc ani úlohu pre Úniu, ani nemení právomoci a úlohy vymedzené v zmluvách.“

E – *Nariadenie č. 2201/2003*

19. Odôvodnenie č. 5 nariadenia č. 2201/2003 znie:

„S cieľom zabezpečiť rovnosť pre všetky deti, toto nariadenie sa vzťahuje na všetky rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach, vrátane opatrení na ochranu dieťaťa, nezávisle na konaniach v manželských veciach.“

20. Odôvodnenie č. 17 uvedeného nariadenia stanovuje:

„V prípadoch neoprávneného premiestnenia alebo zadržiavania dieťaťa sa má bez odkladu dosiahnuť návrat dieťaťa, a na tento účel by sa mal naďalej uplatňovať Haagsky dohovor

z 25. októbra 1980, doplnený ustanoveniami tohto nariadenia, najmä jeho článkom 11. Súdy členského štátu, do ktorého bolo dieťa neoprávnene premiestnené alebo v ktorom je zadržiavané, majú mať možnosť zabrániť jeho návratu v osobitných a náležite odôvodnených prípadoch. Takéto rozhodnutie by sa však mohlo nahradiť následným rozhodnutím súdu členského štátu, v ktorom malo dieťa svoje obvyklý pobyt predtým, než došlo k neoprávnenému premiestneniu alebo zadržaniu. Ak by takýto rozsudok ukladal návrat dieťaťa, návrat by sa mal uskutočniť bez potreby osobitného konania o uznaní a výkone takéhoto rozsudku v členskom štáte, do ktorého bolo dieťa premiestnené alebo v ktorom je zadržiavané."

21. Z odôvodnenia č. 30 nariadenia č. 2201/2003 vyplýva, že Írsko a Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska oznámili svoje želanie podieľať sa na prijatí a uplatňovaní tohto nariadenia.

22. Odôvodnenie č. 33 nariadenia č. 2201/2003 znie:

„Toto nariadenie uznáva základné práva a dodržiava zásady Charty základných práv Európskej únie. Predovšetkým sa snaží zabezpečiť rešpektovanie základných práv dieťaťa, ako je ustanovené v článku 24 Charty základných práv Európskej únie".

23. Článok 1 nariadenia č. 2201/2003 stanovuje:

„1. Toto nariadenie sa uplatňuje bez ohľadu na povahu súdu v občianskych veciach, ktoré sa vzťahujú na:

…

b) nadobúdanie, výkon, prenesenie, obmedzenie alebo odňatie rodičovských práv a povinností.

2. Záležitosti uvedené v odseku 1 písm. b) sa môžu týkať najmä:

a) opatrovníckeho práva a práva styku s dieťaťom;

…"

24. V článku 2 bodoch. 7, 9 a 11 nariadenia č. 2201/2003 sú vymedzené tieto pojmy:	11. pojem ‚neoprávnené premiestnenie alebo zadržiavanie' znamená premiestnenie alebo zadržiavanie dieťaťa, ak:
„Na účely tohto nariadenia:	
	a) je porušením opatrovníckeho práva nadobudnutého rozsudkom, zo zákona alebo dohodou, ktorá má právne účinky, podľa práva členského štátu, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred premiestnením alebo zadržaním;
…	
7. pojem ‚rodičovské práva a povinnosti' označuje všetky práva a povinnosti týkajúce sa osoby alebo majetku dieťaťa, ktoré nadobudla fyzická osoba alebo právnická osoba rozsudkom, zo zákona alebo na základe dohody, ktorá má právne účinky. Tento pojem zahŕňa opatrovnícke právo a právo styku s dieťaťom;	a
…	
	b) za predpokladu, že v čase premiestnenia alebo zadržania sa toto opatrovnícke právo aj skutočne vykonávalo, buď spoločne alebo samostatne, alebo by sa bolo takto vykonávalo, ak by nedošlo k premiestneniu alebo zadržaniu. Opatrovnícke právo sa považuje za vykonávané spoločne, ak na základe rozsudku alebo zo zákona jeden nositeľ rodičovských práv a povinností nemôže rozhodnúť o mieste pobytu dieťaťa bez súhlasu druhého nositeľa rodičovských práv a povinností.“
9. pojem ‚opatrovnícke právo' zahŕňa práva a povinnosti súvisiace s osobnou starostlivosťou o dieťa, najmä právo určiť miesto pobytu dieťaťa;	
…	

25. Článok 10 nariadenia č. 2201/2003 s názvom „Súdna právomoc v prípadoch únosu dieťaťa“ stanovuje:

„V prípade neoprávneného premiestnenia alebo zadržiavania dieťaťa si súdy členského štátu, v ktorom malo dieťa svoj obvyklý pobyt bezprostredne pred svojim neoprávneným premiestnením alebo zadržaním, zachovávajú právomoc, až kým dieťa nenadobudne obvyklý pobyt v inom členskom štáte a:

a) každá osoba, orgán alebo iný subjekt, ktorý vykonáva opatrovnícke právo sa zmieril s premiestnením alebo zadržaním;

alebo

b) dieťa sa zdržiavalo v tomto inom členskom štáte najmenej jeden rok po tom, ako sa osoba, orgán alebo iný subjekt, ktorý vykonáva opatrovnícke právo, dozvedel, alebo mohol dozvedieť, o mieste pobytu dieťaťa, dieťa sa zžilo s novým prostredím a je splnená najmenej jedna z týchto podmienok:

i) do jedného roka odvtedy, ako sa nositeľ opatrovníckeho práva dozvedel alebo mohol dozvedieť o mieste pobytu dieťaťa, sa nepodala žiadosť o návrat dieťaťa na príslušné orgány členského štátu, do ktorého bolo dieťa premiestnené alebo v ktorom je zadržiavané;

ii) nositeľ opatrovníckeho práva vzal späť svoju žiadosť o návrat a v lehote stanovenej v bode i) sa nepodala nová žiadosť;

iii) konanie na súde členského štátu, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred neoprávneným premiestnením alebo zadržaním, sa skončilo podľa článku 11 ods. 7;

iv) súdy členského štátu, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred neoprávneným premiestnením alebo zadržaním, vydali rozsudok o opatrovníckom práve, z ktorého nevyplýva povinnosť návratu dieťaťa.“

26. Článok 11 uvedeného nariadenia s názvom „Návrat dieťaťa“ stanovuje:

„1. Keď osoba, orgán alebo iný subjekt, ktorý vykonáva opatrovnícke právo, podá žiadosť na príslušné orgány členského štátu o vydanie rozsudku podľa [Haagskeho dohovoru z roku 1980], aby dosiahla návrat dieťaťa,

ktoré bolo neoprávnene premiestnené alebo zadržané v inom členskom štáte ako členskom štáte, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred neoprávneným premiestnením alebo zadržaním, uplatňujú sa odseky 2 až 8.

…

3. Súd, ktorému sa podala žiadosť o návrat dieťaťa podľa odseku 1, koná o žiadosti urýchlene najrýchlejšími postupmi, ktoré mu poskytuje vnútroštátny právny poriadok.

Bez toho, aby bola dotknutá prvá veta tohto odseku, súd vydá rozsudok najneskôr do šiestich týždňov od podania žiadosti, ak tomu nebránia výnimočné okolnosti.

…“

27. Články 60 a 62 nariadenia č. 2201/2003 stanovujú:

„Článok 60

Vzťahy k niektorým mnohostranným dohovorom

Vo vzťahoch medzi členskými štátmi má toto nariadenie prednosť pred týmito dohovormi v rozsahu, v ktorom sa týka otázok upravených týmto nariadením:

…

e) Haagsky dohovor o občianskoprávnych aspektoch medzinárodných únosov detí [z roku] 1980.

…

Článok 62

Rozsah účinkov

1. Dohody a dohovory uvedené v článkoch 59 ods. 1, 60 a 61 zostávajú v platnosti vo vzťahu k veciam, na ktoré sa nevzťahuje toto nariadenie.

2. Dohovory uvedené v článku 60, najmä Haagsky dohovor z roku 1980, sú naďalej platné medzi členskými štátmi, ktoré sú ich zmluvnými stranami, v súlade s článkom 60."

F – *Vnútroštátne právo*

28. Podľa článku 6 A zákona o opatrovníctve maloletých z roku 1964 [7] „ak otec a matka nie sú manželmi, súd môže ustanoviť otca na jeho návrh za opatrovníka maloletého". Navyše článok 11 ods. 4 zákona z roku 1964 [8] stanovuje:

„V prípade maloletého, ktorého otec a matka nie sú manželmi, právo jeho otca alebo matky podať podľa tohto článku návrh týkajúci sa zverenia maloletého do osobnej starostlivosti a práva styku s maloletým patrí aj otcovi, ktorý nie je opatrovníkom maloletého; na tento účel sa v tomto článku otcom alebo rodičom maloletého rozumie aj otec, ktorý nie je opatrovníkom maloletého."

29. Zákon o únosoch detí a o výkone rozhodnutí o zverení dieťaťa do osobnej starostlivosti z roku 1991 (ďalej len „zákon z roku 1991") [9] vo svojom článku 15 stanovuje, že príslušný súd môže rozhodnúť, že premiestnenie dieťaťa z Írska je v prípade premiestnenia alebo zadržiavania v členskom štáte neoprávnené v zmysle článku 2 nariadenia č. 2201/2003 alebo neoprávnené v zmysle článku 3 Haagskeho dohovoru z roku 1980.

III – Skutkový stav v konaní vo veci samej a prejudiciálna otázka

30. Matka detí, v prípade ktorých je opatrovnícke právo predmetom sporu, má britskú štátnu príslušnosť. Otec má írsku štátnu príslušnosť. Nikdy neuzavreli manželstvo, ale žili spolu v Anglicku, Austrálii, Severnom Írsku a od novembra 2008 v Írsku. Základné skutočnosti skutkového a procesného rámca sporu možno zhrnúť do prehľadnej tabuľky.

7 — Guardianship of Infants Act 1964, vložený článkom 12 zákona o postavení detí z roku 1987 (Status of Children Act 1987).

8 — Zmenený a doplnený článkom 13 zákona z roku 1987.

9 — Child Abduction and Enforcement of Custody Orders Act, No. 6/1991.

Dátum	Írsko	Spojené kráľovstvo
2000		Narodenie prvého dieťaťa (Anglicko).
2002		Narodenie druhého dieťaťa (Anglicko).
2007		Narodenie tretieho dieťaťa (Severné Írsko).
november 2008	Účastníci konania sa usadili v Írsku.	
11. júl 2009	Matka odišla s deťmi do útulku pre týrané ženy.	
25. júl 2009		Matka odišla s deťmi do Spojeného kráľovstva.
2. november 2009		Otec podal na High Court of Justice (England & Wales), Family Division (Spojené kráľovstvo), návrh, ktorým sa domáhal nariadenia návratu detí do Írska v súlade s právnou úpravou Spojeného kráľovstva, ktorou sa vykonáva Haagsky dohovor z roku 1980 a nariadenie č. 2201/2003.
20. november 2009		Anglický súd vyzval v súlade s článkom 15 Haagskeho dohovoru z roku 1980 otca, aby predložil rozhodnutie alebo iný doklad vydaný High Court (Írsko), v ktorom sa uvádza, že premiestnenie detí mimo územia Írska bolo neoprávnené podľa článku 3 uvedeného dohovoru.

Dátum	Írsko	Spojené kráľovstvo
22. december 2009	Otec podal na High Court (Írsko) návrh, prostredníctvom ktorého sa jednak domáhal, aby tento súd v súlade s írskou právnou úpravou, ktorou sa vykonáva Haagsky dohovor z roku 1980 a jeho článok 15, rozhodol, že premiestnenie detí mimo územia Írska v júli 2009 bolo neoprávnené jednak podľa článku 3 uvedeného dohovoru a takisto podľa článku 2 nariadenia č. 2201/2003. Otec prostredníctvom toho istého návrhu požiadal High Court, aby mu priznal opatrovnícke právo k deťom. Írske súdy o týchto posledných dvoch otázkach zatiaľ nerozhodli.	
28. apríl 2010	High Court (Írsko) rozhodol, že žalobca vo veci samej nemal žiadne opatrovnícke právo k deťom v čase ich premiestnenia mimo územia Írska, a preto toto premiestnenie nebolo v zmysle uvedeného dohovoru a tohto nariadenia neoprávnené.	
	Otec podal proti tomuto rozsudku odvolanie na Supreme Court.	
30. júl 2010	Supreme Court podal návrh na začatie prejudiciálneho konania.	

31. Supreme Court vo svojom návrhu na začatie prejudiciálneho konania tvrdí, že otec nemal k svojim deťom k 25. júlu 2009 žiadne opatrovnícke právo v zmysle ustanovení Haagskeho dohovoru z roku 1980. Uvádza však, že definícia pojmu „opatrovnícke právo“ na účely návrhov na nariadenie návratu detí z jedného členského štátu do druhého na základe Haagskeho dohovoru z roku 1980 je v súčasnosti obsiahnutá v článku 2 bode 9 nariadenia č. 2201/2003.

32. Vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, sa domnieva, že z ustanovení nariadenia č. 2201/2003 a ani z článku 7 charty nevyplýva, že biologický otec dieťaťa by nevyhnutne mal mať k tomuto dieťaťu opatrovnícke právo na účely rozhodovania o neoprávnenom alebo oprávnenom premiestnení dieťaťa, pokiaľ neexistuje súdne rozhodnutie, ktoré by mu toto právo priznávalo. Uvádza však, že podávať výklad týchto ustanovení práva Únie patrí do právomoci Súdneho dvora.

33. Supreme Court rozhodol konanie prerušiť a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Bráni [nariadenie č. 2201/2003], vykladané v súlade s článkom 7 [charty] alebo inak, členskému štátu v tom, aby vo svojom právnom poriadku stanovil požiadavku, že otcovi dieťaťa, ktorý nie je manželom matky, musí byť dieťa zverené do osobnej starostlivosti rozhodnutím príslušného súdu, aby mal ‚opatrovnícke právo‘, v dôsledku ktorého je premiestnenie tohto dieťaťa zo štátu jeho obvyklého pobytu neoprávnené na účely článku 2 bodu 11 tohto nariadenia?“

IV – Stanovisko

A – *O prípustnosti*

34. Európska komisia poukázala na možnú neprípustnosť návrhu na začatie prejudiciálneho konania. Spolková republika Nemecko tiež tvrdí, že Súdny dvor nemá právomoc odpovedať na prejudiciálnu otázku. Podľa nemeckej vlády v skutočnosti nejde o výklad nariadenia č. 2201/2003, ale o výklad Haagskeho dohovoru z roku 1980. Uvedená problematika sa týka tiež vzťahu medzi uvedeným dohovorom a týmto nariadením.

35. Komisia uvádza, že na írske súdy bol podľa článku 15 zákona z roku 1991 podaný návrh v súlade s článkom 15 Haagskeho dohovoru z roku 1980 na vydanie rozhodnutia, že premiestnenie detí žalobcu vo veci samej mimo územia Írska bolo neoprávnené podľa článku 3 uvedeného dohovoru a článku 2 nariadenia č. 2201/2003.

36. Komisia pochybuje o tom, či prejudiciálna otázka sa skutočne týka výkladu článku 2 bodu 11 nariadenia č. 2201/2003 alebo či sa skôr týka výkladu článkov 1 a 3 Haagskeho dohovoru z roku 1980. V tomto druhom prípade by Súdny dvor nemal právomoc odpovedať na položenú otázku, pretože Európska únia nie je zmluvnou stranou uvedeného dohovoru, hoci všetky členské štáty sú zmluvnými stranami.

37. Podľa Komisie reštriktívny výklad potvrdzuje skutočnosť, že v čase podania návrhu na írske súdy nebolo nariadenie č. 2201/2003 ešte účinné.

38. V prvom rade je potrebné pripomenúť, že spor vo veci samej, ktorý prebieha na Supreme Court sa výslovne týka uplatnenia nariadenia č. 2201/2003 a charty a nie uplatnenia Haagskeho dohovoru z roku 1980. Skutočnosť, že spor prebiehajúci v Spojenom kráľovstve sa týka uplatniteľnosti uvedeného dohovoru, na tom nič nemení. Vynára sa tak otázka týkajúca sa práva Únie, ktorá nie je ani hypotetická a ani irelevantná pre vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania.

39. V druhom rade pripomínam, že Haagsky dohovor z roku 1980 nie je ako taký súčasťou právneho poriadku Únie, a preto Súdny dvor nemá právomoc podávať jeho výklad. [10]

40. Podľa ustanovení Zmluvy má však Únia právomoc na prijatie právnych predpisov, pokiaľ ide o otázky týkajúce sa právomoci a uznávania a výkonu rozsudkov vo veciach rodičovských práv a povinností. [11] Článok 1 nariadenia č. 2201/2003 predovšetkým stanovuje, že toto nariadenie sa uplatňuje bez ohľadu na povahu súdu v občianskych veciach, ktoré sa vzťahujú na nadobúdanie, výkon, prenesenie, obmedzenie alebo odňatie rodičovských práv a povinností, a preberá teda pôsobnosť Haagskeho dohovoru z roku 1980. Normotvorca potvrdil účinky uvedeného dohovoru až prostredníctvom článkov 60 a 62 nariadenia č. 2201/2003 tým, že stanovil, že tento dohovor zostáva medzi členskými štátmi v platnosti vo vzťahu k veciam, na ktoré sa nevzťahuje toto nariadenie. Nariadenie č. 2201/2003 má totiž prednosť pred Haagskym dohovorom z roku 1980 v rozsahu, v ktorom sa týka otázok upravených týmto nariadením, avšak Haagsky dohovor z roku 1980 zostáva v platnosti vo vzťahu

10 — Členské štáty sú zmluvnými stranami tohto dohovoru, avšak Únia zmluvnou stranou nie je. Na účely nedávneho zhrnutia judikatúry pozri rozsudok zo 4. mája 2010, TNT Express Nederland, C-533/08, Zb. s. I-4107, body 58 až 61.

11 — Nariadenie č. 2201/2003 uvádza ako právny základ článok 61 písm. c) ES, [ktorý odkazuje na článok 65 ES] a článok 67 ods. 1 ES; po nadobudnutí platnosti Lisabonskej zmluvy, pozri článok 81 ZFEÚ.

k veciam, na ktoré sa nevzťahuje toto nariadenie. [12] Normotvorca sa tak rozhodol pre odkaz na ustanovenia existujúceho nástroja medzinárodného práva verejného namiesto toho, aby prijal ustanovenia práva Únie v tej istej oblasti.

41. Potreba zahrnúť do návrhu nariadenia č. 2201/2003 ustanovenia upravujúce rovnakú oblasť ako Haagsky dohovor z roku 1980 predstavovala v tom období citlivú otázku. [13] Nariadenie č. 2201/2003 v prijatom znení sa vzťahuje na veľké množstvo prípadov týkajúcich sa právomoci a uznávania a výkonu rozsudkov vo veciach rodičovských práv a povinností. Podľa tohto nariadenia by sa v prípade neoprávneného premiestnenia alebo zadržiavania dieťaťa „mal naďalej uplatňovať" Haagsky dohovor z roku 1980, „doplnený ustanoveniami tohto nariadenia, najmä jeho článkom 11" [14].

42. Hoci sa zdá, že článok 11 nariadenia č. 2201/2003 podmieňuje uplatnenie tohto nariadenia konštatovaním uplatniteľnosti Haagskeho dohovoru z roku 1980, platí, že pokiaľ ide o premiestnenie v rámci členských štátov, Haagsky dohovor z roku 1980 a nariadenie č. 2201/2003 sú v súvislosti s ich uplatnením nerozlučne prepojené.

43. Navyše, keďže podobnú definíciu obsahuje tak Haagsky dohovor z roku 1980, ako aj nariadenie č. 2201/2003, je potrebné sa domnievať, že taká formulácia bola „komunitarizovaná" a Súdny dvor môže podávať jej výklad. [15] Tak je to aj v prípade otázky, či premiestnenie alebo zadržiavanie je, alebo nie je neoprávnené, čo je vymedzené v článku 3 Haagskeho dohovoru z roku 1980 a v článku 2 bode 11 nariadenia č. 2201/2003. Je však potrebné poznamenať, že medzi týmto nariadením a uvedeným dohovorom existujú určité rozdiely. [16]

44. Vzhľadom na to, že návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu práva Únie, navrhujem, aby Súdny dvor považoval otázku za prípustnú.

12 — Pozri články 60 a 62 nariadenia č. 2201/2003.

13 — Pozri najmä McELEAVY, P.: The New Child Abduction Regime of the European Union: Symbiotic Relationship or Forced Partnership?. In: *Journal of Private International Law,* April 2005, s. 5.

14 — Pozri odôvodnenie č. 17 nariadenia č. 2201/2003.

15 — Pozri BORRÁS, A.: Protection of Minors and Child Abduction under the Hague Conventions and the Brussels II bis Regulation. In: *Japanese and European Private International Law in Comparative perspective,* pod vedením BASEDOW, J. a i., vyd. Mohr Siebeck, Tübingen, 2008, s. 345.

16 — Napríklad, pokiaľ ide o tri spôsoby nadobudnutia opatrovníckeho práva, v uvedenom dohovore sa pred nimi uvádza príslovka „najmä", čo vedie k názoru, že výpočet je demonštratívny, zatiaľ čo podľa znenia nariadenia č. 2201/2003 je ten istý výpočet taxatívny.

B – *O veci samej*

1. Výklad článku 2 bodu 11 písm. a) nariadenia č. 2201/2003

45. Uvádzam, že článok 2 bod 11 písm. a) tohto nariadenia stanovuje, že pojem „neoprávnené premiestnenie alebo zadržiavanie“ znamená premiestnenie alebo zadržiavanie dieťaťa, ak „je porušením opatrovníckeho práva nadobudnutého rozsudkom, zo zákona alebo dohodou, ktorá má *právne účinky, podľa práva členského štátu, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt* bezprostredne pred premiestnením alebo zadržaním“. Pojem „opatrovnícke právo“ podľa článku 2 bodu 9 toho istého nariadenia zahŕňa „práva a povinnosti súvisiace s osobnou starostlivosťou o dieťa, najmä právo určiť miesto pobytu dieťaťa“.

46. Podobne ako Supreme Court a Komisia sa domnievam, že znenie týchto dvoch ustanovení v súvislosti s ich výkladom je jasné a jednoznačné: nepochybne je na členskom štáte, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred premiestnením alebo zadržaním, aby stanovil, či uvedené premiestnenie alebo zadržanie je, alebo nie je oprávnené. Supreme Court jasne konštatoval, že otec nebol nositeľom opatrovníckeho práva podľa írskeho práva, a preto sa nemohol dovolávať ustanovení, ktoré by mu umožňovali namietať premiestnenie detí, z čoho vyplýva, že premiestnenie detí mimo územia Írska a ich zadržanie na území Spojeného kráľovstva nebolo neoprávnené podľa článku 2 bodu 11 nariadenia č. 2201/2003.

47. Jasné rozlišovanie medzi takmer automatickým priznaním alebo nepriznaním opatrovníckeho práva otcovi na základe toho, či je, alebo nie je manželom matky, sa zdá byť v rámci členských štátov dosť rozšírené.

48. V tejto súvislosti je užitočné spomenúť nedávnu správu, ktorá hodnotí priznávanie „rodičovských práv a povinností“ v niektorých členských štátoch Rady Európy [17]. Hoci sa táto správa zaoberá otázkou „rodičovských práv a povinností“, je potrebné uviesť, že rodičovské práva a povinnosti nevyhnutne neznamenajú to isté, čo opatrovnícke právo upravené podľa nariadenia č. 2201/2003. Profesor Lowe v každom prípade konštatuje, že „všetky členské štáty, v rámci ktorých sa vykonal prieskum, priznávajú spoločné rodičovské práva a povinnosti rodičom detí, ktoré sa narodili v rámci manželstva, a rodičovské práva a povinnosti matke detí, ktoré sa narodili mimo manželstva“. To zodpovedá

17 — Pozri správu, ktorú vypracoval profesor LOWE, N.: Une étude sur les droits et le statut juridique des enfants qui sont élevés dans différentes formes maritales et non maritales de partenariat et de cohabitation, Rada Európy, Štrasburg, 25. september 2009, CJ-FA (2008) 5, s. 32. Táto správa sa týka tridsiatich štátov, a to takmer všetkých členských štátov Únie, ako aj niektorých ďalších štátov, ktoré sú členmi Rady Európy.

odporúčaniam, ktoré majú rovnaký zmysel a sú obsiahnuté v niektorých medzinárodných nástrojoch.

49. Pokiaľ ide o deti párov, ktoré neuzavreli manželstvo, je situácia odlišná a dosť rôznorodá. V jedenástich štátoch sú nositeľmi spoločných rodičovských práv a povinností obaja rodičia, ak bolo už raz určené otcovstvo uznaním alebo súdnym rozhodnutím. V ďalších jedenástich štátoch to však nestačí. Otec musí vykonať ďalšie kroky na to, aby nadobudol rodičovské práva a povinnosti (napr. tým, že s matkou uzavrie manželstvo, dohodu alebo získa súdne rozhodnutie). Táto rôznorodosť sa odráža v rôznorodosti medzinárodných nástrojov, pokiaľ ide o túto problematiku. [18]

50. Z tohto dôvodu sa írska právna úprava, ktorá je blízka druhej z uvedených skupín, nezdá byť výnimkou.

51. Na záver, nariadenie č. 2201/2003 nestanovuje podmienky nadobudnutia opatrovníckeho práva, aj keď ako tri spôsoby tohto nadobudnutia uvádza súdne rozhodnutie, zákon alebo právne účinnú dohodu, pričom vynecháva príslovku „najmä“, ktorú uvádza Haagsky dohovor z roku 1980 [19], čo môže viesť k záveru, že ide o taxatívny výpočet. Nariadenie č. 2201/2003 nestanovuje, ktorý z rodičov musí mať opatrovnícke právo. Túto otázku neupravuje ani Haagsky dohovor z roku 1980. Táto otázka spadá pod vnútroštátne právo.

52. Napokon článok 2 bod 11 nariadenia č. 2201/2003 obsahuje kolíznu normu. Táto kolízna norma určuje, ktorý právny poriadok sa použije v súvislosti s vymedzením opatrovníckeho práva, pokiaľ ide o neoprávnené premiestnenie dieťaťa. Spomedzi rôznych možností sa v nariadení zvolilo „právo členského štátu, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred premiestnením alebo zadržaním“. V tejto súvislosti a na účely uplatniteľnosti nariadenia č. 2201/2003 sa každé ďalšie opatrovnícke právo, ktoré bolo prípadne nadobudnuté v inom štáte, ako je štát predchádzajúceho pobytu rodiny, zdá byť neúčinné.

18 — Profesor Lowe sa vo svojej vyššie uvedenej správe pýta, či by nebolo potrebné v budúcnosti vykonať harmonizáciu prístupov, pokiaľ ide o manželské alebo nemanželské páry, avšak zatiaľ k tomu nedošlo.

19 — Pokiaľ ide o Haagsky dohovor z roku 1980, použitie príslovky „najmä“ má určite význam: „Rovnako medzi pramene, z ktorých môže vyplývať opatrovnícke právo, ktoré má byť chránené, patria tie, na základe ktorých môže byť v rámci predmetného právneho systému podaná žaloba. V tejto súvislosti sa v článku 3 ods. 2 zohľadňujú určité – bezpochyby najdôležitejšie – pramene, pričom sa uvádza, že nejde o ich taxatívny výpočet… Ako však uvidíme v nasledujúcich odsekoch, uvedené pramene zahŕňajú širokú škálu právnych nástrojov; skutočnosť, že ich výpočet nie je úplný, je potrebné chápať tak, že podporuje pružnejší výklad použitých pojmov, ktorý umožňuje obsiahnuť najvyšší možný počet prípadov“. Pozri dôvodovú správu, ktorú vypracoval PÉREZ-VERA, E.: Actes et documents de la quatorzième session (1980), Haagska konferencia o medzinárodnom práve súkromnom, zv. III, s. 446, bod 67 (dôvodová správa je prístupná na stránke: http://hcch.e-vision.nl/upload/expl28.pdf).

2. Existuje v rámci práva Únie „implicitné“ opatrovnícke právo („inchoate right“) biologického otca?

53. Zdá sa, že hlavným tvrdením otca je, že napriek írskej právnej úprave by mal mať nárok na „implicitné“ opatrovnícke právo, ktoré mu môže byť priznané („inchoate right“) [20]. Toto právo by malo byť v rámci práva Únie priznané biologickému otcovi, ktorý žil s matkou v spoločnej domácnosti, a tak súhlasil s tým, že sa bude podieľať na povinnostiach vyplývajúcich z rodinného života podobne ako otec, ktorý uzavrel manželstvo s matkou dieťaťa. Toto právo sa zakladá na článku 8 EDĽP a článku 7 a článku 24 ods. 3 charty. Na podporu tohto tvrdenia odkazuje najmä na niektoré rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva.

54. Pokiaľ ide o chartu, je potrebné pripomenúť dva podstatné aspekty. Je pravda, že charta má rovnakú právnu silu ako zmluvy, avšak ustanovenia charty nerozširujú právomoci Únie vymedzené v zmluvách. [21] Ak zmluvy nepriznávajú Únii právomoc prijať právnu úpravu týkajúcu sa vecných podmienok opatrovníckeho práva, potom to neumožňuje ani charta. [22]

55. V prípade potreby môže byť zlučiteľnosť podmienok priznania opatrovníckeho práva otcovi preskúmaná vo vzťahu k EDĽP. V tejto súvislosti je potrebné uviesť tri poznámky.

56. V prvom rade, Súdny dvor dohliada na dodržiavanie základných práv vrátane práv zaručených EDĽP [23], pričom túto funkciu vykonáva v rámci práva Únie. Únia však v súčasnosti nemá právomoc prijímať právne predpisy týkajúce sa nadobudnutia opatrovníckeho práva. Právomoci Únie napriek tomu, že ich je mnoho, nezahŕňajú otázky hmotného práva, o ktoré ide v tomto prípade, t. j. ktorá osoba má opatrovnícke právo. [24]

57. Keďže vecné podmienky nadobudnutia opatrovníckeho práva právo Únie vôbec neupravuje, vyplýva z toho, že medzi právom Únie a EDĽP v tomto prípade neexistuje žiadna väzba.

58. Pokiaľ sa však preukáže, že podmienky nadobudnutia opatrovníckeho práva na základe právnej úpravy členského štátu sú v rozpore s EDĽP, nevylučujem, že by to mohlo mať vplyv na uplatnenie nariadenia č. 2201/2003. Konkrétne povinnosť iného

20 — Nie je jednoduché nájsť presný preklad pojmu „inchoate right“. Zdá sa mi však, že pojem, ktorý sa nachádza v databáze Haagskeho dohovoru z roku 1980 („implicitné opatrovnícke právo“), nezahŕňa presne to, na čo tu poukazuje J. McB.

21 — Pozri článok 6 ods. 1 ZEÚ.

22 — Pozri článok 51 ods. 1 charty.

23 — Pozri článok 6 ods. 3 ZEÚ.

24 — Navyše poznamenávam, že Zmluva stanovuje budúce pristúpenie Únie k EDĽP, a to v článku 6 ods. 2 ZEÚ. V tom istom odseku je podobne ako v predchádzajúcom odseku stanovené, že týmto pristúpením nie sú dotknuté právomoci Únie vymedzené v zmluvách.

členského štátu uznať rozhodnutia o nadobudnutí opatrovníckeho práva by mala byť v prípade potreby preskúmaná Súdnym dvorom.

59. Pre úplnosť by som chcel preskúmať niekoľko aspektov judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, na ktorú poukázal otec, J. McB.

60. Zdá sa, že judikatúra, ktorú uviedol J. McB, sa týka nadobudnutia opatrovníckeho práva a jeho obmedzení, ktoré stanovuje vnútroštátne právo, najmä pokiaľ ide o slobodných otcov. Vo veci Zaunegger v. Nemecko Európsky súd pre ľudské práva konštatoval, že Spolková republika Nemecko porušila EDĽP. Európsky súd pre ľudské práva sa domnieval, že príliš reštriktívne podmienky, ktoré stanovuje nemecké právo na účely nadobudnutia opatrovníckeho práva slobodným otcom a ktoré priznávajú matke absolútne právo veta, nie sú zlučiteľné s EDĽP. [25]

61. Zdá sa mi, že okolnosti vo veci Guichard v. Francúzsko sú veľmi blízke okolnostiam prejednávanej veci. [26]

62. V tejto veci otec poukázal pred Európskym súdom pre ľudské práva na porušenie EDĽP. Európsky súd pre ľudské práva uvádza, že z ustanovení Haagskeho dohovoru z roku 1980 vyplýva, že ústredné orgány majú povinnosť prijať potrebné opatrenia na zabezpečenie okamžitého návratu detí, ktoré boli neoprávnene premiestnené. Uvedený dohovor v tejto súvislosti stanovuje, že za „neoprávnené“ sa považuje premiestnenie, pokiaľ bolo porušené „opatrovnícke právo“, ktoré zahŕňa práva týkajúce sa starostlivosti o osobu dieťaťa a najmä právo určiť miesto jeho pobytu. Haagsky dohovor z roku 1980 predovšetkým vo svojom článku 3 uvádza, že opatrovnícke právo možno nadobudnúť najmä priamo zo zákona. O taký prípad išlo v uvedenej veci, pretože ku dňu premiestnenia dieťaťa z Francúzska do Kanady ustanovenia francúzskeho právneho poriadku priznávali zo zákona matke výkon rodičovských práv a povinností (ktoré zahŕňajú opatrovnícke právo), pričom otec a matka uznali svoje biologické dieťa. V tomto prípade premiestnenie nemožno považovať za „neoprávnené“ podľa Haagskeho dohovoru z roku 1980. Z tohto dôvodu sa žalobca, ktorý nebol nositeľom „opatrovníckeho

25 — Rozsudok ESĽP, Zaunegger v. Nemecko z 3. decembra 2009, žaloba č. 22028/04. Na základe tohto rozsudku Nemecký ústavný súd (BVerfG) nedávno rozhodol, že nemecká právna úprava je v tejto otázke v rozpore s nemeckou ústavou (rozsudok z 21. júla 2010, 1 BvR 420/09).

26 — Rozsudok ESĽP, Guichard v. Francúzsko z 2. septembra 2003, žaloba č. 56838/00.

práva“ podľa Haagskeho dohovoru z roku 1980, nemohol domáhať ochrany poskytovanej týmto dohovorom.

63. Vzhľadom na tieto úvahy sa Európsky súd pre ľudské práva domnieval, že v predmetnej veci z článku 8 EDĽP, vykladaného podľa Haagskeho dohovoru z roku 1980, nevyplývali pre francúzske orgány pozitívne povinnosti na účely návratu dieťaťa. Súd však rozhodol, že žaloba je neprípustná, pretože otec predtým, ako sa obrátil na Európsky súd pre ľudské práva, nevyčerpal vnútroštátne opravné prostriedky.

64. Všetky vyššie uvedené veci majú spoločné to, že vnútroštátne orgány zamietli žiadosť o povolenie vykonávať práva vyplývajúce z opatrovníckeho práva.

65. V prejednávanej veci však otec v čase premiestnenia nepodal návrh na priznanie opatrovníckeho práva, hoci vnútroštátna právna úprava túto možnosť stanovuje. Poznamenávam zároveň, že matka nemôže zabrániť priznaniu takého práva otcovi, pokiaľ by o ňom rozhodol príslušný vnútroštátny súd.

66. Vzhľadom na neexistenciu vnútroštátneho rozhodnutia o odmietnutí priznať opatrovnícke právo J. McB., nie je možné pýtať sa, či prípadne došlo k porušeniu EDĽP.

67. Pre úplnosť však konštatujem, že sa nezdá, že podmienky priznania opatrovníckeho práva sú v rozpore s právami zaručenými EDĽP. Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nijak nepotvrdzuje tvrdenie J. McB., že v rozpore s EDĽP je záver, podľa ktorého práva biologického otca týkajúce sa rodičovských práv a povinností neexistujú zo zákona, a to ani v prípade života v spoločnej domácnosti, ale ich nadobudnutie je závislé na súdnom rozhodnutí (alebo prípadne na dohode). Z EDĽP však nevyplýva žiadne opatrovnícke právo otca. Má jedine právo na to, aby sa domáhal priznania opatrovníckeho práva na základe rovnocenného postavenia s matkou, pokiaľ je to v súlade so záujmami dieťaťa.

68. Pokiaľ ide konkrétnejšie o ochranu rodinného života, na ktorú poukázal otec a ktorá sa uvádza v článku 7 charty, tento aspekt preskúmal vo vertikálnej rovine Európsky súd pre ľudské práva, a to v rámci [27] zásahov zo strany orgánov, ktoré ovplyvnili uvedenú

27 — Pripomínam, že J. McB. nie je uvedený v rodných listoch dvoch z troch dotknutých detí.

ochranu v rámci rodiny[28]. Rámec, ktorý v tomto prípade uvádza otec, je však úplne odlišný: poukazuje na horizontálnu rovinu vzťahov medzi členmi rodiny a nie rovinu vzťahov s írskymi orgánmi, na ktoré sa neobrátil na účely ochrany svojho základného práva na rodinný život v súlade s postupmi stanovenými uplatniteľnou právnou úpravou alebo na účely nadobudnutia opatrovníckeho práva. J. McB. v skutočnosti žiada, aby Súdny dvor podal výklad, na základe ktorého by mohol podľa EDĽP nadobudnúť implicitné opatrovnícke právo, ktoré právny poriadok dotknutého členského štátu nepozná a ktoré by mohol *ex post* namietať voči matke, a tak *ex post* obmedziť jej opatrovnícke právo uznané právnym poriadkom dotknutého štátu. Nie je to možné. Výklad, o ktorý žiada otec, J. McB., by viedol k priamemu uplatneniu EDĽP voči jednotlivcovi.

69. Priznať biologickému otcovi *ex post* „implicitné“ opatrovnícke právo, by okrem toho spôsobilo ďalšie problémy. Predovšetkým by takýto výklad mohol predstavovať prekážku voľného pohybu osôb, ktorý sa podľa Zmluvy týka tiež matky. Matka by už nemohla slobodne rozhodovať o bydlisku dieťaťa a v dôsledku toho ani o vlastnom bydlisku. Následne by dotknutá osoba, teda matka, nemohla mať presnú predstavu o vlastnom právnom postavení.

70. Napokon také „implicitné“ opatrovnícke právo, ktoré vyplýva jedine z biologického otcovstva, aj keď v rámci faktického spolužitia, by bez takého jasného a preskúmateľného právneho základu, akým je rodný list alebo správny alebo súdny doklad o existencii takého právneho postavenia (zo zákona alebo na základe rozhodnutia súdu, alebo na základe platnej dohody o opatrovníckom práve), nebolo zlučiteľné s požiadavkou jednoznačnosti potrebnej na zabezpečenie právnej istoty a riadneho uplatňovania nariadenia č. 2201/2003 zo strany súdnych a správnych orgánov členských štátov. Zastávam názor, že požiadavka takej jednoznačnosti, pokiaľ ide o právne vzťahy medzi rodičmi a deťmi, je celkom v súlade so základným právom dieťaťa na pravidelné udržiavanie osobných vzťahov a priamych stykov s obidvoma svojimi rodičmi, ktoré je stanovené v článku 24 ods. 3 charty a ktoré v odôvodnení č. 33 uvádza nariadenie č. 2201/2003.

71. Aby som sa vrátil k samotnému predmetu návrhu na začatie prejudiciálneho konania, na záver v súvislosti s právom Únie pripomínam, že v tomto prípade nejde o určenie toho, či by otec mal, alebo nemal mať opatrovnícke právo, tak ako nejde o určenie podmienok a spôsobu nadobudnutia opatrovníckeho práva. Cieľom tohto konania na Súdnom dvore je výklad podmienok, ktoré je potrebné splniť, aby sa v prípade údajného únosu detí uplatnilo nariadenie č. 2201/2003.

28 — Pozri článok 7 ods. 2 EDĽP a napríklad rozsudok ESĽP, A.W. Khan v. Spojené kráľovstvo z 12. januára 2010, žaloba č. 47486/06.

V – Návrh

72. Navrhujem preto Súdnemu dvoru, aby na prejudiciálnu otázku, ktorú položil Supreme Court, odpovedal takto:

Právo Únie nebráni tomu, aby na účely článku 2 bodu 11 nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000, právna úprava členského štátu vyžadovala na preukázanie porušenia opatrovníckeho práva vyplývajúceho zo súdneho rozhodnutia, zo zákona alebo z dohody platnej podľa právneho poriadku členského štátu, na ktorého území malo dieťa svoj obvyklý pobyt bezprostredne pred premiestnením alebo zadržaním, aby otec dieťaťa, ktorý neuzavrel s matkou dieťaťa manželstvo, získal od príslušného súdu rozhodnutie, ktorým sa mu priznáva opatrovnícke právo k dotknutému dieťaťu tak, aby mohol byť považovaný za osobu, ktorej bolo priznané „opatrovnícke právo“ v zmysle článku 2 bodu 11 tohto nariadenia.